

KONGSVINGER KOMMUNE

Kvalitetssystem for barnehage og skole
(Juli 2007)

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	INNLEDNING.....	3
1.1	ÅRSHJULET.....	3
2	VIRKSOMHETSBASERT VURDERING.....	3
2.1	FORMÅL.....	4
3	KVALITETSSYSTEM.....	4
3.1	ET NASJONALT KVALITETSSYSTEM.....	4
3.2	ET KOMMUNALT KVALITETSSYSTEM.....	5
3.3	KVALITETSPROESSEN I KONGSVINGER.....	6
3.4	VIRKSOMHETSBASERT VURDERING BARNEHAGENIVÅ.....	8
3.5	VIRKSOMHETSBASERT VURDERING SKOLENIVÅ.....	8
3.6	VIRKSOMHETSBASERT VURDERING KOMMUNENIVÅ.....	9
4	FORUTSETNINGER FOR GODT KVALITETSARBEID.....	10
4.1	BETYDNING FOR KONGSVINGER KOMMUNE OG BARNEHAGER/SKOLER.....	10
5	OPPSUMMERING.....	11

1 Innledning

Nedenstående skisse av barnehagenes og skolenes kvalitetssystem må knyttes tett opp til Kongsvinger kommunes Dialogbaserte styringstyringssystem (DBS).

Resultatmål og utviklingsmål som disse enhetene setter seg bør baseres på kvalitetssystemet. Opplæring og kompetanse i *Kongsvinger kommunes kvalitetssystem for barnehage og skole* som styringsverktøy må være første skritt ved implementeringen av modellen. Ved innføringen av balansert målstyring endres måten man styrer hele kommunens virksomhet på. Da er det meget viktig å ha en klar informasjonsstrategi som klargjør hvordan ledelsesformen virker, hva det vil bety for politikerne, for administrasjonen, for den enkelte medarbeider og for brukerne av kommunens tjenester.

1.1 Årshjulet

Kongsvinger kommune har et årshjul for hvordan de politiske og administrative styringsaktivitetene (prosessene) skal samordnes i tid og rekkefølge. Med andre ord: Hvordan arbeidet med de ulike plandokumentene skal fases inn i forhold til hverandre, tilpasset ulike rapporteringer og den politiske behandlingen som skal skje i løpet av kalenderåret. Kvalitetssystemet inngår som deler av dette.

2 Virksomhetsbasert vurdering

Den virksomhetsbaserte (skolebaserte) vurderingen skal omfatte opplæringsstedets samlede mål, dvs. målene i generell del av læreplanen og målene i den enkelte læreplan for fag. Skolebasert vurdering er omtalt i forskriften til grunnskoleloven (rundskriv F-107-97):

"Skolen skal jamleg vurdere i kva grad organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa medverkar til å nå dei mål som er fastsette i den generelle delen av læreplanen og dei einskilte læreplanane for fag."

I Kongsvinger ønsker vi å legge til rette for et kvalitetssystem som omfavner både barnehage og skole. Å få til et nært samarbeide mellom barnehage og skole er en av bærebjelkene i Kongsvingers kvalitetssystem for barn og unge. Vi ønsker å se "barnets" utdanningsløp fra barnehage – grunnskole – videregående skole som en helhet. Utgangspunktet for vurderingen kan f.eks. være:

- læreplanverket (generell del, prinsipper og retningslinjer og læreplaner for fagene), rammeplan for barnehagen.
- pedagogisk praksis
- virksomhetsplan, årsplan og strategisk plan
- vurdering uten karakter, både i barnehage og skole
- karakterer og avgangsprøvestatistikker
- diagnostiske kartleggingsprøver
- nasjonale og internasjonale studier/undersøkelser
- rammefaktorundersøkelser osv.

2.1 Formål

Formålet med virksomhetsbasert vurdering er at opplæringsstedet selv skal skaffe seg kunnskap om egen virksomhet og systematisk gjennomarbeide og vurdere erfaringene sine. *Formålet er å bli sikrere og bedre når det gjelder å planlegge, sette nye utviklingsmål, ta avgjørelser, gjennomføre og følge opp arbeidet i organisasjonen.*

Virksomhetsbasert vurdering skal både gi grunnlag for å kunne informere om og dokumentere arbeidet som er gjort, og peke på tiltak på ulike nivåer for å forbedre læringsmiljøet ved virksomheten.

I Kongsvinger vil "Kvalitetssystem i barnehage og skole" danne grunnlaget for den virksomhetsbaserte vurderingen. Det er viktig å legge til rette for en strukturert gjennomgang av resultatene fra egen virksomhet, med hensikt å lage nye utviklingsmål. Tid til grundig refleksjon om enhetens resultater er viktig i denne sammenheng. Hele kollegiet må delta i refleksjoner og vurderinger av egen enhets resultater. I etterkant av disse rundene setter ledelsen i nært samarbeide med plasstillitsvalgte opp nye utviklingsmål.

3 Kvalitetssystem

3.1 Et nasjonalt kvalitetssystem

I § 2-1 i forskrift til opplæringslova står det at skoler jevnlig skal vurdere hvordan organiseringa, tilrettelegginga og gjennomføringa av opplæringa medvirker til å nå de målene som er fastsatt i den generelle delen av læreplanen og i læreplanene for fag.

Nasjonal og internasjonal forskning har lagt stor vekt på skoleeiers og skoleleders rolle i arbeidet med kvalitetsutvikling. Det er skoleeier som etter opplæringslova har ansvaret for at vurdering av skolen blir gjennomført etter forskriftene. § 13-10 i opplæringslova og forskriften til opplæringslova §§ 2-1, 2-2 og 2-3 slår fast at skoleeier skal ha et forsvarlig system for vurdering av om kravene i opplæ-

ringslova er oppfylte. Skoleeier plikter også å ha et forsvarlig system for å følge opp resultatene fra den enkelte skole

Noe av kjernen i det nasjonale systemet er å ta i bruk tilgjengelig informasjon på en mer systematisk måte i vurderings- og utviklingsarbeidet, både nasjonalt og lokalt. Hovedmålgruppa for kvalitetssystemet er skoleeiere, skoleledere og lærere.

I forskrift til barnehageloven står det at barnehagen jevnlig og systematisk skal vurderes, beskrives, analyseres og fortolkes i forhold til kriterier gitt i barnehageloven, rammeplanen og eventuelle lokale retningslinjer og planer.

Barnehageloven § 7 Barnehageeiers ansvar

“Bestemmelsen stadfester og klargjør barnehageeiers ansvar. Bestemmelsen gjelder både kommunale og ikke-kommunale barnehageeiere. Når det gjelder de kommunale barnehagene, presiserer bestemmelsen de oppgaver kommunen har som eier i motsetning til som myndighet.”

Barnehageeier skal påse at barnehagene drives i samsvar med gjeldene regelverk.”

Samtidig sier lov og forskrift at det skal være rom for stor lokal tilpasning.

Årsplan for barnehagen har flere funksjoner:

- Arbeidsredskap for barnehagens personale for å styre virksomheten i en bevisst og uttalt retning
- Utgangspunkt for foreldrenes mulighet til å kunne påvirke innholdet i barnehagen
- Grunnlag for kommunens tilsyn med barnehagen
- Informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til eier, politikere, kommunen, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte

Det har vært lite forskning i barnehagefeltet, men barnehagen bærer på tradisjoner, sammensatt kompetanse, innsikt og taushet som er viktig å sette ord på og reflektere over for å legge grunnlaget for videre kvalitetsutvikling.

3.2 Et kommunalt kvalitetssystem

Det politiske nivået sentralt og lokalt har de senere årene vært opptatt av antall barnehageplasser framfor kvaliteten i barnehagene. Staten har fulgt opp ved å kompensere kommunen for dette. Innholdet i barnehagen er vektlagt i ny rammeplan for barnehager, men det er ikke fulgt opp med økonomiske ressurser for å implementere den nye planen.

Det politiske nivået i kommunene har tradisjonelt sett vært svært opptatt av økonomiske spørsmål. Innholdet i skolen har vært mindre på saklista. Stortingsmelding 30 (2003–2004) Kultur for læring, gir større lokal handlefrihet og ansvar. Det blir satt mer søkelys på å ansvarliggjøre aktørene i utdanningssystemet. Undersøkelser bekrefter at både det administrative og politiske nivået er mer opptatt av innhold og kvalitet i skolen enn tidligere. I kommunestyrets budsjettvedtak for 2007 står det:

"Kommunestyret som ansvarlig skoleeier, skal løpende følge opp kvaliteten og tilstanden i Kongsvinger-skolene for stadig å kunne foreta forbedringer. Det skal utarbeides en felles skolepolitisk plattform, og det skal utvikles et verktøy for kvalitetsutvikling i skolen der ressursutvikling, læringsmiljø og læringsutbytte kan måles og følges opp."

Styringssystemet i utdanningssektoren i dag er basert på tydelig plassering av ansvar og lokal handlefrihet innenfor sentralt gitte rammer. Dette stiller større krav til engasjement og kompetanse hos skoleeier. For at skoleeier skal kunne ta ansvaret sitt for utvikling av innholdet i skolen alvorlig, må de ha en viss skolefaglig kompetanse. § 13-1 i opplæringslova slår fast at kommunen skal ha skolefaglig kompetanse i kommuneadministrasjonen over skolenivå. Videre må det sikres en arena hvor politikere og administrasjon får muligheter til å utvikle skolen sammen til felles beste for elevene.

3.3 Kvalitetsprosessen i Kongsvinger

Barnehagestyrer har et overordna ansvar for den pedagogiske virksomheten, og har det formelle ansvaret for barnehagens virksomhet, inkludert gjennomføring av vurderingsarbeid. Det som oppfattes som funksjonelle verktøy er brukerundersøkelser som er direkte rettet mot den enkelte barnehages innhold i forhold til årsplan, foreldresamtaler og barneintervju som måler trivsel. Felles brukerundersøkelser gjennom KS gir generelle vurderinger og kan sammenligne barnehager, men oppfattes som mindre viktige da de ikke gir informasjon til personalet om utøvelsen av arbeidet rettet mot barna.

Etter opplæringslova er det rektor som har det formelle ansvaret for skolens virksomhet, inkludert gjennomføring av vurderingen. De nasjonale evalueringverktøyene, som nasjonale prøver, elevundersøkelsen og eksamen, har hittil ikke blitt oppfattet som viktige evalueringverktøy. Elevsamtaler, konferansetimer og diagnostiske prøver har derimot bedre anseelse. Resultater fra undersøkelsene i Skoleporten blir foreløpig lite brukt. Skoleporten som hjelpemiddel til å utvikle egen skole har pr. i dag et ubenyttet potensial.

3.3.1 Vedtak om kommunale satsingsområder

Kommunestyret vedtar satsingsområder for kommunens barnehager og skoler for kommende fireårsperiode. Satsingsområdene velges på grunnlag av enhetenes resultatrapporter inneholdende enhetens analyse både i statistisk og litterær form - årsrapporten. Satsingsområdene kan endres under den årlige behandlingen av kommunens virksomhetsplan. Skoleeier har tidligere uttalt et ønske om at barnehagene og skolene i kommunen kan utvikle seg med ulike lokale utviklingsområder. Dette gjøres ut ifra skoleeiers overordnede satsingsområder

Ansvar: Kommunestyret/rådmann

Tid: Mars-april

3.3.2 Valg av utviklingsområder

Barnehagene og skolene velger utviklingsområder for sine barnehager/skoler på grunnlag av de satsingsområdene kommunen har vedtatt, og sin egen resultatvurdering. De valgte områdene bør drøftes i brukerrådet. (jfr omstillingsrapport "Plan og styringssystem") En dialogbasert gjennomgang med ansatte, foresatte og elever må legges til grunn.

Ansvar: Enhetsleder

Tid: Mai

3.3.3 Skolenes og barnehagenes årsplaner/handlingsplaner

De utvalgte utviklingsområder er grunnlaget for utarbeidelse av barnehagenes/skolenes årsplaner. Foruten å sette mål for arbeidet på forbedringsområdene og fastsette kvalitetsstandarder for resultater, skal årsplanene konkretisere barnehagenes/skolenes arbeid med verdier.

Ansvar: Enhetsleder

Tid: Statistisk rapport 01.07 – årsrapport med reflekterende tekst del 31.12

3.3.4 Kvalitetsforbedringen

Barnehage og skole vurderer hvilke krav gjennomføringen av årsplanen stiller til ressursbruk, kompetanse og organisering, og setter inn nødvendige tiltak for å oppnå ønsket kvalitetsforbedring. Eventuelle ressursmessige konsekvenser må meldes rådmannen koblet til budsjettarbeidet.

Ansvar: Enhetsleder

3.3.5 Ansvar barnehager

Utarbeidelse, analyse og tolking av resultater av bruker- og medarbeiderundersøkelser, m.m er barnehagestyres ansvar. Barnehagene i Kongsvinger skal i tillegg til felles brukerundersøkelser kunne gjennomføre egne brukerundersøkelser.

Ansvar: Enhetsleder

3.3.6 Presentasjon/dialog

Resultatene av gjennomførte bruker- og medarbeiderundersøkelser analyseres og presenteres for berørte foreldre og ansatte. Barnehagens samlede resultater presenteres og drøftes i barnehagens brukerråd.

Ansvar: Enhetsleder/Ped.leder

3.3.7 Ansvar skoler

Utarbeidelse, analyse og tolking av resultater av bruker- og medarbeiderundersøkelser, nasjonale prøver m.m er rektors ansvar. Skolene gjennomfører obligatoriske nasjonale prøver. I tillegg til elevundersøkelsen, som skal gjennomføres hvert år f.o.m. 5. trinn, skal skolene i Kongsvinger annethvert år gjennomføre foreldre- og lærerundersøkelsen. I tillegg til dette kan kommunen eller skolen vedta å gjennomføre egne brukerundersøkelser.

Ansvar: Enhetsleder

3.3.8 Presentasjon/dialog

Resultatene av gjennomførte prøver, bruker- og medarbeiderundersøkelser analyseres og presenteres for berørte elever, foreldre og ansatte. Skolens samlede resultater presenteres og drøftes i skolens brukerråd.

Ansvar: Enhetsleder/Kontaktlærer

3.3.9 Barnehagens/skolens årsrapport

På grunnlag av sin resultatvurdering utarbeider barnehagen/skolen årlig en årsrapport til rådmannen. Rapporten skal blant annet inneholde resultater fra gjennomføring av årsplan, brukerundersøkelser, karakterstatistikk m.m (se under)

Ansvar: Enhetsleder

Tid: årsrapport i januar

3.3.10 Barnehage-/skolepolitisk forum

Barnehagenes/skolenes brukerråd drøfter aktuelle barnehage/skolepolitiske utfordringer og saker som skal opp til behandling i formannskap eller kommunestyre.

Ansvar: Enhetsleder

3.3.11 Kommunalt dialogbesøk

Det skal årlig gjennomføres dialogbesøk med representanter fra politisk ledelse i kommunen, som barnehage – skoleeier, på 4 av kommunens barnehager og 4 av skolene. Med politisk ledelse menes ordfører, varaordfører og 1-2 fra opposisjonen. På den måten får hver barnehage/skole minst ett besøk i løpet av en toårsperiode. Dialogen knyttes til realiseringen av kommunens utvalgte satsingsområder på barnehage/skoleområdet.

Ansvar: Ordfører/rådmann

3.4 Virksomhetsbasert vurdering barnehagenivå

Barnehagene skal årlig lage en statistisk fremstilling av resultater fra virksomheten. De fremlagte resultatene skal analyseres og kommenteres i barnehagens årsrapport. Barnehageeier skal påse at administrasjonen har tilstrekkelig analysekompetanse. Konklusjonene skal føre til virksomhetens nye utviklingsmål. Disse resultatområdene skal være med i den enkelte barnehages årlige vurdering og inngå i årsrapporten:

Fokusområde	Tiltak	Når
Arbeidsmiljø barn	Barneintervju, observasjon med fokus på trivsel	Jan-Feb
Arbeidsmiljø voksne	Medarbeiderundersøkelsen	Mars-April
	Sykefraværstatistikk	Juni og Des
Foreldre	Foreldreundersøkelsen, hvert 2. år	April
	Fremmøtestatistikk foreldremøter	Juni
Ressurser	Utvalgte KOSTRA tall	Mars

I tillegg skal rapporten til rådmannen inneholde en kort evaluering av barnehagens utviklingsområde – satsinger. Barnehagenes årsrapport må vektlegge hvordan de har arbeidet for å jobbe mot måloppnåelse og en beskrivelse av resultatet.

3.5 Virksomhetsbasert vurdering skolenivå

Skolene skal årlig lage en statistisk fremstilling av resultater fra virksomheten. De fremlagte resultatene skal analyseres og kommenteres i skolens årsrapport.

Disse resultatområdene skal være med den enkelte skoles årlige skolebaserte vurdering:

Fokusområde	Tiltak	Når
Læringsutbytte	Resultater fra obligatoriske lesetester 2.trinn	Juni
	Resultater fra nasjonale prøver 5. og 8.trinn	November
	Standpunktkarakterer gj.snitt alle fag 8., 9. og 10 trinn	Juni
	Eksamenskarakterer	Juni
Arbeidsmiljø barn	Elevundersøkelsen – årlig fra 5.klasse	Mars-April
Arbeidsmiljø voksne	Lærerundersøkelsen, hvert 2.år	Mars -April
	Medarbeiderundersøkelsen	Mars -April
	Sykefraværstatistikk	Juni - Des
Foreldre	Foreldreundersøkelsen, hvert 2.år	Mars -April
	Frammøteprosent foreldremøter	Juni
Ressurser	Utvalgte GSI/KOSTRA tall knyttet til ressursbruk	Mars -April

I tillegg skal rapporten til rådmannen inneholde en kort evaluering av skolenes utviklingsområde – satsinger. Avgjørende for å lykkes med evalueringsrunden er at resultatene drøftes grundig i personalet. Det er viktig å være oppmerksom på "feiltolking", mulige feilkilder i materialet. Det er viktig å behandle personopplysninger med varsomhet. Deler av grunnlagsmaterialet for evalueringen er unntatt offentlighet og kan derfor ikke brukes som annet enn interne arbeidsdokumenter. Skoleeier skal påse at administrasjonen har tilstrekkelig analysekompetanse. Konklusjonene skal føre til virksomhetens nye utviklingsmål.

3.6 Virksomhetsbasert vurdering kommunenivå

Rådmannen bruker barnehagenes og skolenes årsrapporter til en årlig kvalitetsgjennomgang med skole/barnehageeier. Hensikten med gjennomgangen er å informere barnehage/skoleeier om kvaliteten på virksomheten i kommunens barnehager og skoler, og å danne grunnlaget for en dialog rundt kvalitet, ressurser og nye satsingsområder. Denne kvalitetsgjennomgangen må være mer grovmasket enn den virksomhetsbaserte vurderingen. Blant annet må en være oppmerksom på hvilke opplysninger som kan offentliggjøres i et kommunestyredokument uten at en går på tvers av lov om taushetsplikt og personvern. En statistisk sammenstilling fra barnehagene skal legges frem slik at resultatene fra hver enkelt barnehage synliggjøres. Materialet legges fram i forbindelse med den årlige diskusjonen i kommunestyret rundt tilstanden i Kongsvingers barnehager og skoler, første gang ved framlegg av budsjett 2008.

Fokusområde	Tiltak	Når
Arbeidsmiljø barn	Resultater fra trivselsundersøkelser blant barna	Mars-april
Arbeidsmiljø voksne	Utvalgte områder fra medarbeiderundersøkelsen.	Mars-April
	Sykefraværstatistikk	Juni og Des
Foreldre	Foreldreundersøkelsen, hvert 2. år	April
	Fremmøtestatistikk foreldremøter	Juni
Ressurser	Utvalgte KOSTRA tall	Mars-April

En statistisk sammenstilling fra skolene skal legges frem slik at resultatene fra hver enkelt skole synliggjøres. Materialet legges fram i forbindelse med den årlige diskusjonen i kommunestyret rundt tilstanden i Kongsvingers barnehager og skoler, første gang ved framlegg av budsjett 2008.

:

Fokusområde	Tiltak	Når
Læringsutbytte	Resultater fra obligatoriske lesetester 2.	Okt
	Resultater fra nasjonale prøver 5. og 8.trinn	Okt
	Standpunktkarakterer gjennomsnitt basisfagene 10.trinn	Okt
	Eksamenskarakterer	Okt
Arbeidsmiljø barn	Utvalg fra Elevundersøkelsen	Okt
Arbeidsmiljø voksne	Utvalg fra Lærerundersøkelsen, hvert 2.år	Okt
	Utvalg fra Medarbeiderundersøkelsen	Mars -April
	Sykefraværstatistikk	Juni - Des
Foreldre	Utvalg fra Foreldreundersøkelsen, hvert 2.år	Okt
	Frammøteprosent foreldremøter	Juni
Ressurser	Utvalgte GSI/KOSTRA tall knyttet til ressursbruk. (Driftsutgifter skal angis pr.elev.)	Mars-April

4 Forutsetninger for godt kvalitetsarbeid

Skal barnehagen/skolen bli i stand til å lære av sitt utviklingsarbeid, må barnehage/skoleeier og styrere/rektorer – i samarbeid med de ansatte – sikre at arbeidsdagen blir organisert slik at kollegiet får rom til å utveksle erfaringer og meninger. Personalet må ha møteplasser, og disse må oppleves som meningsfulle for personalet. En organisasjons evne til å utvikle seg er også knyttet til om det er mulig for personalet å ta initiativ og gjøre ting på nye måter.

Ledelsen er en svært viktig faktor i utviklingen av lærende organisasjoner. Ledelsen utøver profesjonell kompetanse når de greier å utnytte de organisatoriske rammene på en måte som skaper motiverende forventninger om læring. Ledelsens evne til inkludering og ledelsens legitimitet blir avgjørende for hvor godt de lykkes med å utvikle virksomheten som en lærende organisasjon, hvor det primære mål er utvikling av barn og unges kompetanse.

4.1 Betydning for Kongsvinger kommune og barnehager/skoler

Skole- og barnehageenhetene skal:

- Fokuserer på verdier – spre dem til alle aktører i og rundt barnehagen/skolen.
- Organisere hverdagen slik at det blir gode møteplasser og rom for samarbeid mellom kolleger.
- Skape rom for utprøving og risikovilje.
- Dele og feire suksess og styrke appetitten på forandring.
- Ha klare pedagogiske ideer, som tverrfaglig arbeid, lagarbeid, moderne teknikk og elevrettede arbeidsmåter.
- Tenke organisering, som desentralisering, små skoler (i den store), ressurser og myndighet ut til kjernevirksomheten, elev – lærerrelasjonen.
- Tenke nytt fysisk miljø –barnehagen/skolen skal være en moderne arbeidsplass.
- Ha høye forventninger til elevprestasjoner/barns mestring.

5 Oppsummering

Kongsvinger kommunes kvalitetssystem for barnehage og skole bygger på prinsippene ved balansert målstyring og må tilpasses erfaringer og kunnskap kommunen har på dette området.

Kvalitetssystemet skal sørge for at Kongsvinger kommunes barnehager og skoler får på plass virksomhetsbasert vurdering med et faktagrunnlag som kan sette politikere, rådmann og enhetsledere i stand til å beslutte, evaluere og utvikle tjenestene ut i fra relevant styringsinformasjon. En del av denne styringsinformasjonen vil være subjektive data som kommunen skaffer seg via barneintervju, brukerundersøkelser og medarbeiderundersøkelser. Typisk objektiv styringsinformasjon kan være resultater fra nasjonale prøver, karakterstatistikk, sykefravær.

Det er viktig å ha en gjennomtenkt plan for hvordan enhetenes resultater behandles. Erfaringer fra andre kommuner har vist at ensidig offentliggjøring av resultater ikke gavner saken. Sentralt i dette er kriterier for taushetsplikt og personvern.

Rådmannen og enhetene vil følge opp den politiske strategien som legges i overordnede planer ved å utarbeide resultatplaner og utviklingsmål som viser hvordan de skal bidra til å nå de politiske målsettingene..

Det nye kvalitetssystemet skal være innført fullt ut i løpet av barnehage/skoleåret 2007/2008. Det er rådmannens hovedansvar å sørge for at dette skjer. Ledelsen i kommunen vil gjennom det nye systemet stå bedre rustet til å styre utviklingen i barnehagen og skolen mot uttalte målsettinger og til få alle aktører til å jobbe mot felles mål.